

SURUNKALI BUYRAK KASALLIGI QANDAY ANIQLANADI?

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

MUXTAROVA NARGIZA MUXAMADIYEVNA

Annotatsiya : Ushbu maqola surunkali buyrak kasalligi kelib chiqish sabablari , klinikasi davolash, bu kasallikda zamonaviy davolash usullarini qo'llash , zamonaviy texnikalardan foydalanishga mo'ljallangan.

Abstract: This article is intended to discuss the causes of chronic kidney disease, clinical treatment, application of modern treatment methods in this disease, and the use of modern techniques.

Аннотация: Данная статья призвана обсудить причины хронической болезни почек, ее клиническое лечение, применение современных методов лечения при этом заболевании, а также применение современных методик.

Surunkali buyrak kasalligi (SBK va surunkali buyrak kasalligi) sizning buyraklaringiz shikastlanganligini va ular kerakli darajada ishlamayotganligini anglatadi. Sizning buyraklaringiz tanangizdagi filtrga o'xshaydi - qoningizdagi chiqindilarni, toksinlarni va qo'shimcha suvni filtrlaydi. Ular suyak va qizil qon hujayralari salomatligi kabi boshqa funktsiyalarda ham yordam beradi. Buyraklaringiz o'z faoliyatini yo'qota boshlaganda, ular chiqindilarni filtrlay olmaydi, ya'ni chiqindilar qoningizda to'planadi.

Buyrak kasalligi "surunkali" deb ataladi, chunki buyrak funktsiyasi vaqt o'tishi bilan asta-sekin kamayadi. CKD buyrak etishmovchiligiga olib kelishi mumkin, bu buyrak kasalligining oxirgi bosqichi deb ham ataladi. CKD bilan og'rikan har bir kishi buyrak etishmovchiligini rivojlantirmaydi, ammo kasallik ko'pincha davolanmasdan yomonlashadi. Surunkali buyrak kasalligi uchun hech qanday davo yo'q. Ammo buyraklar shikastlanishini sekinlashtirish uchun siz ko'rishingiz mumkin bo'lgan

qadamlar mavjud. Dializ va transplantatsiya kabi davolash usullari buyrak etishmovchiligi (oxirgi bosqich buyrak kasalligi) uchun imkoniyatdir.

Sizda ikkita buyrak bor. Ular loviya shaklidagi organlar bo'lib, ular orqa tomonda, umurtqa pog'onasining ikkala tomonida, ko'krak qafasining ostida joylashgan. Har bir buyrakning kattaligi sizning mushtingizdek.

Sizning buyraklaringiz juda ko'p vazifalarga ega, ammo ularning asosiy vazifasi qonni tozalash, toksinlar, chiqindilar va ortiqcha suvni siydik (pee) kabi tozalashdir. Buyraklar, shuningdek, tanangizdagi elektrolitlar (masalan, tuz va kaliy) va minerallar miqdorini muvozanatlashtiradi, qon bosimini boshqaradigan, qizil qon tanachalarini ishlab chiqaradigan va suyaklaringizni mustahkamlaydigan gormonlar ishlab chiqaradi. Agar buyraklaringiz shikastlangan bo'lsa va ular kerakli darajada ishlamasa, qoningizda chiqindilar to'planib, sizni kasal qilishi mumkin.

Surunkali buyrak kasalligining besh bosqichi mavjud. Bosqichlar sizning buyraklaringiz qoningizdagi chiqindilarni qanchalik yaxshi filtrlay olishiga asoslanadi. Qon va siydik sinovlari sizning CKDning qaysi bosqichida ekanligingizni aniqlaydi.

Surunkali buyrak kasalligining belgilari qanday?

Buyrak kasalligining dastlabki bosqichlarida sizda odatda sezilarli alomatlar yo'q. Kasallikning kuchayishi bilan quyidagi alomatlar paydo bo'lishi mumkin:

- Tez-tez peshob chiqish zarurati.
- Charchoq, zaiflik, past energiya darajasi.
- Ishtahaning yo'qolishi.
- Qo'llaringiz, oyoqlaringiz va to'piqlaringizning shishishi.
- Nafas qisilishi.
- Ko'pikli yoki ko'pikli siyish.
- Shishgan ko'zlar.
- Quruq va qichiydigan teri.

- Diqqatni jamlashda muammo.
- Uxlash muammosi.
- Uyqusizlik.
- Ko'ngil aynishi yoki qayt qilish.
- Mushak kramplari.
- Yuqori qon bosimi.
- Teringizning qorayishi.

Shuni yodda tutingki, qonda chiqindilar to'planib, alomatlar paydo bo'lishi uchun yillar kerak bo'ladi.

Buyraklaringizda biror narsa noto'g'ri bo'lsa, qanday his qilasiz?

Sizda odatda buyrak kasalligining hech qanday belgilari yo'q, ayniqsa uning dastlabki bosqichlarida. Alomatlar paydo bo'lgandan so'ng, biror narsa noto'g'ri ekanligining birinchi belgisi qo'llaringiz va oyoqlaringizning shishishi, terining qichishi yoki tez-tez siyishni talab qilishi mumkin. Alomatlar turlicha bo'lgani uchun, agar biror narsa noto'g'ri deb hisoblasangiz, shifokoringizga qo'ng'iroq qilganingiz ma'qul.

Buyrak kasalligi qanday aniqlanadi?

Birinchidan, shifokoringiz tibbiy tarixingizni oladi, fizik tekshiruv o'tkazadi, hozirda qabul qilayotgan dori-darmonlar haqida so'raydi va siz sezgan alomatlar haqida so'raydi.

Sizning shifokoringiz buyraklar faoliyatini tekshirish uchun qon va siydik sinovlarini buyuradi.

Xususan, qon testlari quyidagilarni tekshiradi:

Sizning glomerulyar filtratsiya darajasi (GFR). Bu sizning buyraklaringiz qonni qanchalik samarali filtrlashini tasvirlaydi - buyraklaringiz daqiqada qancha mililitr filtrlaydi. Sizning GFRingiz buyrak kasalligining bosqichini aniqlash uchun ishlatiladi.

Sizning qon zardobidagi kreatinin darajasi, bu sizning buyraklaringiz ushbu chiqindi mahsulotni qanchalik yaxshi olib tashlashini ko'rsatadi. Kreatinin mushak metabolizmining chiqindi mahsulotidir va odatda siydik bilan chiqariladi. Qoningizda yuqori kreatinin darajasi buyraklaringiz uni siydik bilan olib tashlash uchun etarlicha yaxshi ishlamayotganligini anglatadi.

Siydik testlari siydikda protein (albumin) va qonni qidiradi. Yaxshi ishlaydigan buyraklar ham bo'lmasligi kerak.

SBK tashxisi hayotingizga chuqur ta'sir ko'rsatishi mumkin. Kasallikni davolash umrbod davom etadi va bu vaqt va sabr-toqatni talab qiladi. Tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlaringizga savollar berishdan qo'rqmang. Buyrak kasalligini boshqarish mumkinligidan tasalli olishga harakat qiling. Darhaqiqat, ko'p odamlar buyrak kasalligi bilan uzoq yillar yashaydi. Oila a'zolaringiz yoki do'stlaringizga suyaning. Shuningdek, SBK bilan og'rigan odamlarga bir-biri bilan bog'lanishga yordam beradigan onlayn va shaxsiy qo'llab-quvvatlash guruhlar mavjud. Sizni sevadiganlardan yordam so'rang, shunda siz birgalikda SBK ni davolash orqali harakat qilishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. American Diabetes Association. Chronic Kidney Disease (<https://diabetes.org/diabetes/chronic-kidney-disease>). Accessed 5/7/2023.
2. American Kidney Fund. Chronic Kidney Disease (<https://www.kidneyfund.org/all-about-kidneys/chronic-kidney-disease-ckd>). Accessed 5/7/2023.